صبورالله سیاسنگ
پښتو ژباړه: رحمت آریا ۲۰۲۳ اکتوبر

۲۰۲۴/۰۴/۰۴

د (میر اکبر خیبر)
د قتل پلټـنـه
۶۱ برخه

په پام کې ده چې په ۲۰۲۴ز کال کې د میر اکبر خیبر د قتل د پلټـنې په هکله دوهم ټوک ولیکل سي. له دې کبله له ټولو ښاغلو لوستونکو په ځانګړې توګه د افغانستان د خلق ډیموکراتیک ګوند له لوړ پوړو او ټیټ پوړو غړو او عیني شهودو څخه هیله کېږي چې که د افغانستان د تأریخ د یوهٔ ناسپړل سوي باب په هکله کره او ناویل سوي دقیق معلومات په لاس کې لري نو یا دې له ما سره او یا دې له لیکوال ښاغلي ډاکټر صبورالله سیاسنګ سره د برېښنالیک د پتو له لارې اړیکه ونیسي او دغه تشه دې ډکه کړي. مه پرېږدۍ چې تأریخ په راتلونکي کې تحریف سي.
په درنښت

د معلوماتو راټولونکی	صبورالله سـیاسنـګ
برېښنا لیک پته:	siasang@yahoo.com
پښتو ژباړه:	رحمت آریا - اکتوبر ۲۰۲۳
د برېښنا لیک پته:	RahmatArya@Rogers.com

سیاسنګ: هغـه د محمد داؤود په رکاب کې د صافیانو د پاڅون د ځپلو لپاره تللی وو.

جلالر: په هماغه شپه ئې په خپله قصه وکړه او ویل ئې چې ما د یوهٔ ځوان منصبدار په توګه په هغهٔ نظامي مأموریت کې فعاله ونډه درلوده. د مشرقي د ولایت د عسکري ځواکونو د اختیار ټولې واګې د داؤود په لاس کې وې. کله چې د صافي د قوم جنګیالي تس نس سول د «شکرانـهٔ نصرت» په نوم اووهٔ ورځنی جشن جوړ سو. نظامي منسوبینو په کې ګډون وکړ. ورپسې یوه بله مجلله رسمي مـېلمستیا د ملکي افرادو لپاره جوړه او قومي مشران ورته راوبلل سول. د غرمې له ډوډۍ څو دقیقې مخکې داؤود خان راغلو مېلمنو ته په ویاړ او غرور وویل: مبارک! د «سرحد» هغـهٔ خوا هم زموږ ده. باید تر اټک پورې پر مخ ولاړ سو او په لارې کې پرتې سیمې باید فتح کړو. حب الوطن د هر افغان وجیبه ده. ملي خاین او متخلفین په نښه پېژندل کـېږي. بیا ئې په لوړ غږ وویل: خلکو! ستاسو په منځ کې څومره کسان له ما سره موافق دي؟ حاضرینو په لوړ غږ وویل: موږ ټول ستاسو امر ته ملاتړلي خادمان یو. جنرال حسین، کټ مټ لکه چې خطابه ورکړي، له ځایه راپورته سو او وئې ویل: ښـهٔ غوږ ونیسئ! زه په خپله ژوندی تأریخ یم. د پښتونستان قضیه له هماغې ورځې او له هماغـهٔ ټکي پېـل سوه.

سیاسنګ: تاسو د Rumi Tomato په کتاب کې د پښتـونستان د قضیې جرړه په بل ډول لیکلې ده.

جلالر: پښتونستان د جنرال حسین خان او د ډیموکراتیک ګوند د مشرانو د روایت په پرتلې پـېـچلې تأریخ لري. له سیاسي اړخه د پښتونستان د نظریې جرړه تر جرمني او له پوځي اړخه تر شوروي پورې ځغلي. که دا قصه دوام ومومي نو له موږ څخه د بحث اصلي موضوع چې خیبر ده، پاتې کـېږي.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیرلو مخکې په ځیر و لولـئ

سیاسنگ: آیا کولای سو ووایو چې سیاست په ټوله کې، په ځانګړې توګه د شوروي سیاست، خیبر په یوۀ تنګ دریځ کې واقع کړ، په ځانګړې توګې کله چې هم خلقیان او هم پرچمیان ورڅخه خوابدي سوي وي؟

جلالر: د خیبر په هکله د ډیموکراتیک ګوند د مشرانو ډله ییز سکوت ماته دا قضیه لاینحلوي. هغوی – په رسمي مطبوعاتو کې – د خپل ستر ګوندي ملګري د قتل نسبت – لږ تر لږه په مصلحتي او نمایشي ډول – نۀ په حزب اسلامي او نۀ د داؤود په دستګاه پورې وتاړۀ.

مخکې له دې چې ګوند واک تر لاسه کړي، د شوروي د سفارت مقاماتو د ګوند مشرانو ته ویلي ول چې د عمومي فضا د خړپړولو لپاره د [امریکا د متحده ایالاتو] په امپریالیزم باندې د مرګ شعار ډېر لوړ ورکړئ. د واک له نیولو وروسته ددوی پام سو چې ددې شعار ضرر د ګټې په پرتلې څو څو ځله ډېر وو. ښایي همدا بهانه او پلمه [د خیبر په مرګ کې د امریکا تورنول] غلطه ثابته سوي وي چې په ټول ګوند کې بل هېڅ چا ونــۀ سوای کولی د هغـۀ د ژوند او مرګ په اړه تبصره وکړي. تره کي او امین د واک له تر لاسه کولو وروسته دومره له یو بل سره لاس او ګریوان سول چې ان د یوۀ جعلي لاسوند د موندلو لپاره ئـې کومه شېبه او فرصت ونـۀ موند چې د قتـل تور د محـمـد داؤود رژیم، د پرچم جناح، اخوان المسلین او امپریالیزم ته منسوب کړي. کارمل هم کټ مټ همدا کار وکړ. امین ئـې له لاسوند پرته د CIA جاسوس ونوماوۀ، خو د خیبر په قتـل ئـې تورن نـۀ کړ.

سیاسنګ: ددوی د چوپتیا تر شا تاسو څه وینئ؟

جلالر: د بریا د شرابو په څښلو د عیش او مستئ په خوند کې ډوبــېدل. نوي واکمنئ ته رسېدلي دومره په عشرت او تـنـعم کې ډوب سوي ول چې که د خیـبـر پر ځای د ګوند هر بل برجسته شخصیت وژل سوی وای، کټ مټ له همداسې برخلیک سره مخامخ کــېدۀ او له یاده وت.

Photo credit: F. Gharzai Laeq

سیاسنګ: د «غوایي د انقلاب له نوي او بشپړوونکي پړاو/ مرحلـۀ نوي و تکاملي انقلاب ثور» وروسته یوازې یو تن چې د خیبر د قتل یادونه وکړه، اناهیتا راتب زاد» وه چې د ۱۹۸۰ز کال د جنورۍ د میاشتې په لومړۍ د سـۀ شنبې په ورځ ئـې یادونه وکړه.

جلالر: زه په خپله ددې پـېښې شاهد وم. لومړی ملي سرود وغږول سو چې په کې یوه تخنـیکي تېروتـنه رامنځته سوه. کله چې ملي سرود غلی سو، تالار هم په چوپتیا کې ډوب لاړ. د ګوند د غړو په ګډون څوک نـۀ پوهېدل چې څه ډول غبرګون څرګند کړي او د تور په مظان کې راګیر نـۀ سي. ودرېږي؟ کښېـني؟ چکچکې وکړي یا هورا ووایي؟ له ټولو څخه لار او ګودر ورک وو. ښایي د تخنـیکي چارو د مسؤول په نوښت ول – هر څوک چې وو – ملي سرود د دوهم ځل لپاره له سره وغږول سو.

ما فکر کاوۀ چې د راډیو ټلویزیون کوم نطاق به راسي او احتمالاً له کارمل څخه به وغواړي چې د غونډې د پرانیستلو لپاره د وینا د میز شا ته راسي، خو داسې ونـــۀ سول. لومړنی سړی چې له معرفي او مقدمې پرته خوښ او خوشحاله چې خولـۀ ئـې له خندا ډکه وه د وینا د میز شا ته په سوبمن انداز ودرېد او حاضرینو ته په معنی دارو کتلو سره موسکی سو، دا د انقلابي شورى لومړی مرستیال او د صدراعظم لومړی مرستیال، اسدالله سروري وو. دۀ په خپله د اجنډا صورت

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولــئ

ولوست او ببرک کارمل ئـې د انقلابي شورى د رئيس او د افغانستان د خلق د ډيموکراټيک جمهوريت د صدراعظم په نوم ياد کړ. سروري د کارمل د تشکيلاتي القابو لومړی برخه يعنی د افغانستان د خلق ډيموکراټيک گوند د مرکزي کميټې د عمومي منشي لقب ياد نـهٔ کړ چې په هماغـهٔ پېـل کې ئـې د پرچميانو پر احساساتو مالگه وشيندله.

څو موده وروسته د گوند يو شمېـر غړو راته وويل چې سروري د خپل ژوند په اوږدو کې د پرچم د جناح مشرتابـهٔ او غړي د "ملگري" په نوم نـهٔ دي ياد کړي، د بېـلگې په توگه تل به ئـې ويل: آغای کارمل، آغای کشتـمند، آغای نور....

په هغو شپو ورځو کې کارمل، چې په غالب گومان سره د گوندي او دولتي مسايلو د تراکم په خاطر ستړی ستومانه او بې خوبه ښکارېـدهٔ، د يوې لنډې وينا په ترڅ کې غونډه پرانيستله خو زما په باور کارمل په خپله غوره وبلله چې لومړی دې اناهيتا راتب زاد وينا کولو ته راوبولي. مـېـرمن راتب زاد راغله او د گوند د کليزې د تبصرې پر ځای ئـې د امين په هکله يو متن ولوست او د يوې ضمني لنډې اشارې په ترڅ کې د خيبر له مرگه واوښتله.

له راتب زاد وروسته، کارمل د لاس د گوتې په ښودلو سره يوهٔ چا ته داسې اشاره وکړه چې گڼې هغـهٔ ته ئـې ويلي وي چې د وينا د ميز شا ته تاسو لومړی لاړ سئ. ټول هک پک پاتې سول چې دغه مجهول الهويه سړی څوک دی او د څه لپاره بلل سوی دی. دغـهٔ سړي د قرآن مجيد د څو آيتونو په تلاوت سره عمومي چاپيرياِل يو څه نرم کړ. ځکه چې د هرات د کب د ۲۴ له پاڅون وروسته، هره رسمي غونډه د مطبوعاتو په حضور کې په بسم الله الرحمن الرحيم او اسلامي مناسکو پـېـل کـېـدله خو دا ځل يا هـېـره سوې وه او يا په همدې ډول سمبال سوې وه.

ورپسې کارمل خبرې وکړې. لومړی ئـې د کاغذ له مخې متن ولوست او په پای چې حضارو چکچکې کولې يو ناڅاپه ئـې مخ پورته ونيوهٔ او وئـې ويل چې: د شوروي د دوست او ورور هـېـواد محدود قطعات ما په خپله د افغانستان د دفاع لپاره رابللي دي او که د ارتجاع او امپرياليزم لاسونه زموږ په هېـواد کې له لاسوهنو څخه پرېـک نـهٔ سي نور ډېـر قطعات به هم راوغواړم.

په هغې شـپـې کې د کارمل دغو خبرو کوم ځانگړی غبرگون را ونـهٔ پاراوهٔ، خو وروسته ئـې ورته لوی سرخوږی راوکټاوهٔ. نور نو پرچميانو د خلقيانو مخې ته نـهٔ سوای کولی ووايي چې شوروي ځواکونه د تره کي او امين په بلنه افغانستان ته راغلي دي. که ئـې خوله خلاصوله نو خلقيانو ورته ويل: آيا کارمل په برالا او روښانو ټکيو ونـهٔ ويل چې شوروي ځواکونه ما راغوښتي او نور به هم راوغواړم؟ طبعاً چې حقيقت د دغو دواړو ادعاگانو بر خلاف دی. شورويان په خپله راغلل او په خپله لاړل. د ډيموکراټيک گوند غوښتـنو – که خلقي ول که پرچمي – مسکو ته دوه توته ارزښت نـهٔ درلود.

سياسنگ: آيا د هغې ورځې د پروگرام فلم اخېـستل سوی دی؟ گزارش ئـې چاپ سوی دی؟

جلالر: هم ئـې فلم اخېـستل سوی او هم په ورځپاڼو کې چاپ سو، خو په بشپړ ډول چاپ نـهٔ سو. ددې پروگرام مهمې او حساسيت پارونکې برخې ئـې سانسور کړې.

سياسنگ: د خيبر له وژل کـېـدلو څنگه خبر سواست؟

جلالر: د ۱۹۷۸ز کال په مطبوعاتو کې د خيبر د مرگ انعکاس زما له نظره نـهٔ دی تـېـر سوی. د هغـهٔ د وژل کـېـدلو په سبا ئـې د کار پر لور روان وم چې زما ډريور، رقيب، په پښـتو راته وويل: «ښايي خبر سوي به ياست. پرون شپه خـيـبر صاحب ووژل سو.» د هماغې ورځې د سبا په ماښام ئـې ما د راډيو له لارې د هغـهٔ فوتي اعلان واورېـد.

سياسنگ: رقيب له تاسو سره پښـتو خبرې کولې؟

جلالر: رقيب د لغمان له ولايته وو. سره له دې چې ډېـر ښـهٔ په پارسي پوهـېـدهٔ خو ما په خپله ورڅخه غوښتي ول چې له ما سره دې په پښـتو او زما د کورنۍ له غړو سره دې په پارسي خبرې وکړي. له ۱۹۶۵ تر ۱۹۸۰ز کال پورې رقيب زما په ژوند کې د ډېـر اعتماد څښتن وو.

سياسنگ:په ۱۹۶۵ز کال کې ستاسو دريځ؟

جلالر: کله چې مـحمد هاشم ميوندوال صدراعظم سو، د دوه وو اونيو په ترڅ کې ئـې خپله کابينه اعلان کړه او د پلان وزارت ئـې پوهاند عبدالحکيم ضيايي ته ورکړ. ضيايي په جاپان او فرانسې کې د تحصيلي سوابقو پر بنسټ د کابل پوهنتون د اقتصاد د پوهنځي رئيس او له هغـهٔ مخکې زموږ د ټولنپـېـژندنې استاد وو. که څه هم دا خبره زما له خپل پلوه ده / حديث نفس ده، هم ميوندوال او هم ضيايي دواړو پر ما خاص شفقت درلود. هغوی د خپل مخکيني تفاهم پر بنسټ – د لومړني گام په توگه – د پلان د وزارت په چوکاټ کې د مالي آمريت په نوم يو نوی بَست رامنځته کړ او زه ئـې د عمومي آمر په توگه اعلان کړم. بايـد زياته کړم چې دوی نور مجرب او د لوړو تحصيلاتو خاوند کسان هم درلودل خو زه ئـې غوره کړم. په هماغه ورځ د يوهٔ مکتوب په ترڅ کې ما ته ابلاغ سوه چې د يوهٔ عراده رسمي موټر او ډريور مستحق هم

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولـئ

یم. دوه ورځې وروسته، رقیب د یوۀ روسي مسکوویچ موټر په وسیلي کور او دندې ته زما د لېږد رالېږد دنده پېل کړه. مسکوویچ د رسمي کارونو د پر مخ وړولو لپاره وو، خو اجازه مې درلوده چې په کابل کې دننه ئې د یو شمېر شخصي کارونو لپاره وکاروم.

سیاسنگ: تاسو ته له میوندوال او خیبر سره هم مهاله نېږدې والی گران کار نۀ وو؟

جلالر: له بېلابېلو خلکو سره د هر ډول اړیکې ټینگول د غیر سیاسي خلکو لپاره آسانه کار دی. کله چې تاسو په سیاست کې ښکېل یاست ستاسو د اړیکو گردچاپېره کرښه را ایستل کېږي. دوی دواړه پوهېدل چې زه بې پرې یم. نن چې پرون ته گورم، فکر کوم که میوندوال او خیبر له یو بل سره دوستان یا لږ تر لږه همکاران وای، افغانستان به ډېر ښۀ برخلیک درلود.

سیاسنگ: عبدالکریم عطایي د " قیام و جمهوریت ۲۶ سرطان" په کتاب کې لیکلي دي: جلالر د پلان د وزیر له دفتر څخه د پښتونستان په میدان کې لاریون لیدلی وو. هغۀ گڼ شمېر لاریونوال یاد کړل او دا کار ئې د اندیښنې وړ وبالۀ.

ستاسو دفتر لومړی په دارالامان او بیا په کارتۀ سۀ کې وو. آیا تاسو د پښتونستان په څلور لارې کې د پلان وزارت ته د کوم رسمي کار لپاره تللي واست چې د خلکو لاریون مو لیدلی وو؟

جلالر: د خـرَم له قتل وروسته د پلان نوی وزیر ونۀ ټاکل سو. ولسمشر ما ته دنده وسپارله چې په اونۍ کې دوه ځله د پلان وزارت ته لاړ سم او کارونه له هماغه ځایه وڅارم. د ۱۹۷۸ز کال د اپریل د میاشتې په نولسمي نېټې زه د ارواښاد خرَم په دفتر کې وم. ما د میز له شا ولیدل چې د خیبر جنازه ئې وړله او په زرهاوو تنو – په ځانگړې توگه ځوانانو – په واټونو کې کتارونه جوړ کړي ول.

په سبا ئې د اپریل په شلمې نېټې د کابینې نوبتي ناسته/ جلسه وه. موږ په اجنډا کې د اړوندو مسایلو په هکله خبرې وکړې. د خیبر د وژل کېدلو خبره هم یاده سوه. ووېل سول چې د خلق د گوند یو شمېر مشرانو حکومت ته اخطار ورکړ او حکومتي ضد وېناوې ئې وکړې. ما له خیبر سره د آشنایي په پار یوه کلمه هم ونۀ ویله. همدا شان زما دریځ هم راڅخه نۀ غوښتل چې څه ووایم. زما ټینگار ته اړتیا نۀ وه. هر څوک پوهېدل چې د دولت پر ضد لاریون کې په هر هېواد کې چې وي، د ډېرو کسانو راټولېدل د غور او اندېښنې وړ دي.

سیاسنگ: آیا دا خبره سمه ده چې د ټولگټو چارو/ فواید عامې وزیر غوث الدین فایق، د کورنیو چارو له وزیر عبدالقدیر مخکې د خیبر د فاتحې د مراسمو د جریان په هکله د گزارش ورکول پېل کړل؟

جلالر: زه او فایق څنگ په څنگ ناست وو. فایق عادت درلود چې له ټولو مخکې د خبرو واگې په لاس کې واخلي ترڅو د ټولو پاملرنه ځانته راواړوي. وئې ویل: ما خپل څو تنه "زیر دستان" لاریون او فاتحې ته لېږلي ول چې اوضاع وڅاري او هر څه چې وېني او اوري ئې، ما ته دې راپور راوړي. وروسته ئې له خپله جیبه را ایستلي یوۀ کاغذ ته په اشارې سره ووېل: دغه کاغذونه گورئ؟ ما ته خصوصي رارسېدلي دي. فایق له څو ژورو ساه ایستلو او آه ویلو زیاته کړه: مشرانو ئې په خپلو خبرو کې حکومت ته اخطار ورکړ.

سیاسنگ: یو شمېر کسان د شوروي د سفارت د کارمند الکسندر اوبلوف Alexander Oblov نوم یادوي چې گـنـې د خیبر د قتل په صحنې کې لیدل سوی وو.

جلالر: یادول مهم نۀ دي. د امتیاز حسن او نور احمد نور نومونه هم یادوي او طبیعي خبره ده چې درواغ وایي. په دې ډېر ساده دلیل دوی درواغ وایي چې د تأریخ په اوږدو کې مهم قتلونه د سترو شخصیتونو په دستور تر سره کېږي، نۀ د سترو شخصیتونو په وسیلې. راځئ داسي وانگېرو چې هماغه اوبلوف دې سم وي، آیا اوبلوف نۀ سوای کولی مثلاً له بلغاریا څخه یو نوم ورکی ځوان راوغواړي او تومانچه ورته په لاس کې ورکړي او ورته ووایي: په پلانکي شخصي باندې په پیاده رو کې ډز وکړه. سبا تا بېرته بلغاریا ته لېږم. په همدې توگه له دنیا بې خبره هر څوک ئې احمد یا محمود کولای سول استخدام او ورته ووایي " پیسې درکوم پلانکی ووهه". لنډه دا چې ان هماغۀ حکمتیار هم ونۀ ویل چې ما وژلی دی، ویلي ئې دي چې: زما د گوند کسانو خیبر وژلی دی.

سیاسنگ: د «تأریخ سیاسي افغانستان معاصر» د کتاب لیکول ابوذر پیرزاده لیکي:« ویل کېږي چې د حکمتیار اسلامي حزب، د غورځنگ د شهیدانو د وینو په غچ کې چې د خیبر په دستور او مشورت او د هغۀ د مخلص شاگر د داؤود د کورنیو چارو د وزیر فیض محمد په وسیلې په وحشیانه ډول سره شکنجه او له منځه وړل سوي ول، خیبر هلاکت ته ورساوۀ. حزبِ اسلامي له داؤود سره د خیبر د طرحو، او د هغۀ د وحدت پالو فعالیتونو او هڅو د شنډولو لپاره او د ډیموکراتیک گوند او دولت تر منځ د لاس گریوان کېدلو په موخه او تر ټولو مهمه د نوموړي گوند د مشرانو د له منځه

افغان جرمن آنلاین په درښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولـئ

وړلو لپاره او د کمونيستانو د په پام کې نيول سوې کودتا د مخنيوۍ لپاره دا عمل تر سره کړ. ددغو کرښو ليکوال له برهان الدين رباني سره د مرکې په ترڅ کې ددې موضوع د صحت او سقم په اړه پوښتنه وکړه. هغهٔ د اسلامي غورځنګ د کسانو په لاس د خيبر وژل کېدل تأييد نهٔ کړل او د افغانستان د سياسي مسايلو د نورو د نظر د خاوندانو په شان ئې دا کار د شوروي اتحاد د KGB او د دې دستګاه د افغان جاسوسانو کار قلمداد کړ.» (۴۰۱ پاڼه)

جلالر: دا کتاب مې لوستی دی. ددې کتاب تر ټولو ستره نقيصه د افغانستان د خلق له ډيموکراټيک ګوند او شوروي اتحاد سره د ښاغلي ابوذر پيرزاده فطري دښمني ده. د همدې کتاب ان په يوه پاڼه کې ما د ليکوال بې پرې دريځ نهٔ دی ليدلی. د داسې يوهٔ ليکوال پر اثر باندې تبصره کول د وخت ضايع کول دي.

سياسنګ: د عبدالحق مجددي او د فضل الله مجددي د کتاب «حقيقت التواريخ» په ۵۳۲ او ۵۳۳ پاڼو کې (پېښور ۲۰۰۴ز کال)، داسې راغلي دي: «د محمد داؤود د صدارت د دوران يوه له مهمو پېښو څخه د حضرت مجددي مظاهره ده. راپور ئې د ضبط احوالاتو دفتر ته ورسيد او حضرت صاحب صبغت الله مجددي څه دباندې څلور نيم کاله په زندان کې تېر کړل. په ۱۳۳۸ [۱۹۵۹ز] کې په پام کې وه چې خروشچيف افغانستان ته سفر وکړي. حکومت د امنيتي او تشريفاتي تدابيرو په نيولو کې بوخت وو. پرچمي خيبر چې د داؤود خان د ضبط احوالات د دارې غړيتوب ئې درلود، واکمنۍ ته خبر ورکړ چې صبغت الله مجددي ددې تکل لري چې د خپلو مريدانو او پلويانو په وسيلې خروشچيف باندې بريد وکړي او وئې وژني او يا ئې د کاڼو او تيږو تر باران لاندې ونيسي. ددې خبر په اورېدلو سره د داؤود خان حکومت صبغت الله مجددي زندان ته وغورځاوهٔ او د دهمزنګ په محبس کې ئې کوټه قلفي کړ. خروشچيف له کابله روغ رمټ ووت خو حضرت مجددي د داؤود خان د صدارت د دوران تر پايه يعنی د ۱۳۴۱ [۱۹۶۲] تر پايه په زندان کې پاتې سو.

د همدې کتاب په ۵۸۴ پاڼه کې يو ځل بيا ليکل سوي دي: « وروسته له دې چې خيبر څو کاله په زندان کې تېر کړل، د عسکري له مسلک څخه طرد سو او د پوليسو په اکاډيمۍ کې د استاد په توګه مقرر سو. خيبر د ښوونکي له مقدسې دندې څخه په ګټه اخيستنې، زده کوونکي خپل هم – مفکوره وګرځول او د خپل مرام د پرمخ وړلو لپاره د – داؤود خان د صدارت د مهال – د ضبط احوالات غړيتوب ئې هم تر لاسه کړ. خيبر د خپلې جاسوسۍ په لړ کې وکولی سول حضرت صبغت الله مجددي په خروشچيف باندې په بريد تورن کړي.»

جلالر: خروشچيف په ۱۹۵۹ز کال کې افغانستان ته راغلی وو؟ زما په حافظې کې دغسې يو شی نهٔ سته. که د هغهٔ د راتګ له نېټې څخه راتېر سو، د مجددي زنداني کېدل د خروشچيف له سفر سره هېڅ اړه نهٔ لري. هغه «بزرګوار» د خاصې دولتي تحصيلي بورسيې په وسيلې مصر ته لېږل سوی وو. کله چې بېرته هېواد ته راستون سو، د ستالين له مړينې څو کاله تېرېدل او د شوروي سياست د يو شمېر بدلونونو په درشل کې وو. مجددې له راستنېدلو وروسته د سلطنت په نظام کې د عدليې له وزارته کوز په بل مقام نهٔ قانع کېدهٔ. حال دا چې د لزوم ديد او ددولت د معياراتو پر بنسټ نوموړی د وزارت د څوکۍ د نيولو لپاره اړوند او اړين شرايط نهٔ درلودل؛ له دې کبله د معارف د وزارت په چوکاټ کې د حبيبيې په ليسې کې د ښوونکي په توګه وټاکل سو. مجددي د حکومت دا ګام ځانته سپکاوی او کسر د شأن وګاڼهٔ. يوه موده په داوطلبانه ډول په خپل کور کې کښېناست د پيرۍ او مريدۍ په لارو بوخت سو. په دې لړ کې ئې واکمنۍ ته يو شديد اللحنه اعتراضي ليک وسپارهٔ او چارواکي ئې د اسلامي جَيدو علما پر وړاندې چې موخه ئې خپل ځان وو، د قدر او منزلت په نهٔ پوهېدلو او له پامه غورځولو تورن کړل. چا د مجددي ليک دومره جدي ونهٔ نيوهٔ. له يوې مودې چوپتيا وروسته د صدراعظم سردار داؤود په عنوان ئې يو بل ليک وليکهٔ چې د اسلام ددين احکامو تطبيق ته ئې د دولتي مسؤلينو د پام را اړولو تر څنګ په ځانګړې توګه په رسمي اداراتو کې د ماسپښين د لمانځه لپاره د اودس او د لمانځهٔ د وخت ټاکل، دا هم موعظه کړې وه چې ګڼې افغانستان، کفر او کمونيزم ته د تقرب لپاره يوازې د غرمې د ډوډۍ لپاره وخت ټاکلی دی، نهٔ د عبادت لپاره. دا ځل هم چا غبرګون ښکاره نهٔ کړ. له يوهٔ يا دوه وو کلونو وروسته ئې يو بل ليک وليکهٔ؛ په دې ليک کې ئې د شاهي اردو پوځي قطعاتو ته د وسلو په پېردونګ باندې نيوکه کړې وه او ويلي وه چې حکومت بايد ژر تر ژره دا قرار داد راوګرځوي/ فسخ کړي. په عين زمان کې، د ۱۹۵۶ز کال په تأريخي لويې جرګې کې له شوروي اتحاد څخه د وسلو پېرودل ئې رابرسيره او د سردار داؤود کورنی او باندنی سياست ئې تر ټينګو کوتکونو لاندې نيولی وو.

له دې چې د نړۍ د ټولو هېوادونو د قانون پر بنسټ په حربي چارو، اسرارو او نظامي قرار دادونو باندې هر ډول تبليغ او تبصره هغه هم په ځانګړې توګه د ملکي کړيو له پلوه، جرم او د سزا وړ تعريف سوي دي، نو مجددي د يوهٔ مکتوب په وسيلې رسماً احضار او په دوه وو کالو حبس محکوم سو. لنډه دا چې نوموړی د نوميالیو روحانيونو د شفاعت او ضمانت له کبله له يوهٔ کاله لږه موده په زندان کې تېره کړه او يو بل کال ئې د شاه له پلوه وبخښل سو. هماغسې چې ما مخکې وويل مجددي اصلاً نهٔ وو نيول سوی بلکه د کورنيو چارو د وزارت په وسيلې د تحقيقاتو لپاره احضار سوی وو. د تحقيقاتو

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولئ

په پای کې له دې چې نور د انکار امکان ورته نـهٔ وو پاتې، نوموړي ته ئـې کور ته د تللو اجازه ورنـهٔ کړه او مستقيماً د وزارت د تحقيق له رياست څخه ئـې محبس ته ولېږهٔ.

د څلورو کالو او شپږو مياشتو د زندان د مودې تېرول، د ښاغلي نصري حق شناس له ابداعاتو څخه دي. د مسئلې د اثبات لپاره تر ټولو ساده لاره د هماغو کلونو مطبوعاتو او د مجددي آثارو ته مراجعه ده. هلته ئـې هم د توقيف کېدلو نـېټه چاپ سوې او هم ئـې د خوشې کېدلو نـېټه. چېرته خروشچيف او چېرې مجددي؟ که له دې خبرې ئې را تېر سو، که د نورو هېوادونو هر مشر وغواړي افغانستان ته سفر وکړي او يو څوک وغواړي وربانديې بريد وکړي نو ژر تر ژره ئې بايد مخه ونيول سي. راځي همدا خروشچيف په پام کې ونيسو. په کابل کې د هغهٔ ټپي کېدلو او يا وژل کېدلو دواړو کولای سول د هېواد پر وګړو او د دواړو هـېوادونو پر اړيکو ناوړه اغـېزې وکړي. هر چا چې ددومره لوی خطر د وقايې په لارې کې موضوع د حکومت غوږ ته رسولې، جاسوسي نـهٔ ده کړې بلکه قانوناً ئې خپله هېوادنی دنده تر سره کړې ده. تکراروم ئـې چې د خروشچيف له سفر سره د مجددي د حبس تړل يو تأريخي جعل دی.

نور بيا

سياسنګ: آيا خيبر د ضبط احوالاتو يا مصؤونيت ملي يا د KGB کارمند وو؟

جلالر:...

يادونه: قدرمنو لوستونکو! دا هم د ښاغلی رحمت آريا د آرشيف: لينک

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بنې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولـئ